

(medieforskerne) måtte beskytte mod video, satellit-TV, hybridnet, reklamefinansiering af TV2 og alt det andet farlige. Næsten uundgåeligt har det ført til, at man også kommer til at forsvare DR's udsendelser. Og det er naturligvis langt fra rigtigt i alle tilfælde". Grøngaard er helt på linie. Nogle af TV-spillene får kritiske ord med på vejen, afdelingen og DR er der ikke skyggen af kritisk distance til.

Forud for værk gennemgangen er et 70 sideres afsnit om Teaterafdelingens historie, baseret på interviews med dens medarbejdere samt den sparsomme faglitteratur. Afsnittet indeholder mange informationer, ret kaotisk fremstillet og med mindre overblik end Marguerite Engbergs veloplagte 50 sideres gennemgang af det hele indtil 1975 i artiklen "Dansk TV-teaters historie. En kort oversigt" (i antologien "TV-teatret", 1976, red. John Chr. Jørgensen). I Grøngaards uproblematiserede fremstilling er afdelingen blot praktisk baggrund for spillene. En anderledes kritisk holdning kunne have set DR som lige så ansvarlig for sine udsendelser, som kritiske medieforskere gør amerikansk TVs organisering ansvarlig for amerikanske TV-serier. Grøngaards bog bekræfter mig mod sin vilje i hellere at ville se en amerikansk TV-serie end et dansk TV-spil. Også når det kommer til at læse om det.

BØGER OM VIDEO

Roy Armes: On Video. London. Routledge. 1988, 230 s., kr. 131.75.

Anmeldt af Birgitte Holm Sørensen, kandidatstipendiat ved Danmarks Lærerhøjskole.

Meget ofte overføres filmteorier til video, hvilket Roy Armes indledningsvis advarer imod, idet dette kan virke

begrænsende for synet på og udviklingen af video som et nyt medium. Dette gælder specielt tre aspekter af det teoretiske arbejde med film. Det gælder den sociale definition af film som en ny form for teaterunderholdning, hvor specielt det narrative er uadskilleligt fra filmen. Dernæst at filmteorien er for litterært influeret og endelig er det visuelle i filmteorien for dominerende i forhold til lyden, - video må ikke kun betragtes som et nyt billedmedium, men som et nyt lyd- og billedmedium.

Det nye mediums muligheder kan ifølge Roy Armes kun forstås, hvis man afstår fra de sædvanlige begrænsede film- og TV-teoretiske tilgangsveje og i stedet ser mediet som et historisk produkt af lyd- og billedmedierne.

De lyd- og billedmedier, som er videoens forudsætninger tages op i bogens første del, hvor videoen sættes ind i en historisk kontekst.

Der fokuseres på de tidlige mediers (fotografiet, grammofofonen og spillefilmen) udvikling fra de dukker op i forrige århundrede til omkring Første Verdenskrig. De enkelte medier gennemgås hovedsageligt ud fra et teknisk perspektiv, hvorefter de kort relateres til en social og økonomisk sammenhæng, hvor impulsen mod økonomisk udbytte har defineret og begrænset de tre mediers specielle sociale anvendelser.

Anden fase af den historiske udvikling udgøres af den elektroniske revolution i kommunikationen, som begynder med radiospredningen i 20'erne og senere TV-spredningen. Tredje fase i udviklingen foregår efter Anden Verdenskrig med skabelsen af elektromagnetiske lyd- og videobånd. Også i gennemgangen af disse to faser lægges der stor vægt på beskrivelsen af de enkelte mediers tekniske udvikling, men også anvendelsesaspektet inddrages, dog på et ret generelt plan.

Anden del af bogen (kap. 4,5 og 6) omhandler video i dens sociale kon-

tekst. I kap. 4 gennemgås i grove træk, hvordan de forskellige tidligere omtalte medier, som ses som videoens forudsætninger, er blevet anvendt i samfundet. I kap. 5 behandles filmens, TV'ets og videoens produktionsmetoder i forsøget på at definere, hvad der er karakteristisk for hvert enkelt medium. Filmens produktionsmetoder støtter dette medium mod en form for visuel fortælling og TV-ets produktionsmetoder fremmer skabelsen af begivenheder, mens videoens produktionsmetoder ses at omfatte begge disse.

I kapitel 6 fokuseres der på de audiovisuelle mediers forskellige måder at henvende sig til publikum på. Roy Armes skelner imellem to måder for henvendelse - en direkte og en inddirekte. Disse to måder knytter sig til henholdsvis TV'et og den traditionelle spillefilm. Video behandles kun lidt i dette afsnit.

Forfatterens tilgangsveje til indkredningen af video i de to første afsnit er ofte så omfattende, at der ikke nås en egentlig behandling af video, som ifølge bogens titel er hovedemnet.

I den sidste del af bogen rettes opmærksomheden på de nye veje som er udviklet med video, specielt de kreative og kunstneriske udtryksformer som musikvideo og kunstvideo. Afsnittet er delt op i et kapitel om lyd i relation til video og et kapitel om den måde, som videoen organiserer sine billeder på. Af de to kapitler er der gjort mest ud af lyddimensionen, begrundet i at dette er et negligeret område i filmteorier.

Bogen konkluderer, at videoens uforlignelige fleksibilitet som optagesystem gør det til et ideelt medium for undervisning og kreativ udfoldelse.

Et centralt omdrejningspunkt i bogen er at betragte video som mere end en efterkommer af film og TV, som et alsidigt og fleksibelt medium, der rummer mange anvendelsesmuligheder. Flere gange peges der på videoens særlige udtryksformer, uden at det karakteri-

seres, hvad der ligger i dette. Kunstvideo og musikvideo bruges som eksempel på kreative anvendelser af mediet, og der peges på de potentialer af skabende art, der ligger i mediet.

Hele dette felt berøres gentagne gange i bogen, uden egentlig at indkredse det, hvilket også er vanskeligt set i forhold til videoens korte levetid. I undervisningssammenhænge er feltet væsentligt at være opmærksom på, for at kunne udvikle nye udtryksformer med video.

Bogen må ses som en orientering i videoens udviklingshistorie og vil være af interesse for undervisere, der beskæftiger sig med videoproduktion.

Morten Øberg Frederiksen og
Lars Movin: Video, levende billeder af firserne? Specialeafhandling, Odense Universitet, 1988, 269 s..

Anmeldt af: Henning Pryds, cand. mag., Odense Universitet.

Hvad karakteriserer video som video? Er video et selvstændigt medium? Er video et specifikt visuelt sprog? Eller er video en adækvat måde at repræsentere vores bevidsthedsliv og omverdenen på? Det er spørgsmål som disse, der optager forfatterne til VIDEO. LEVENDE BILLEDER AF FIRSERNE? At stille mange spørgsmål er ikke ualmindeligt, når det gælder det nye medium: video.

Video synes pludseligt at være her - uden nogen egentlig har bedt om det, eller bemærket det. Som en virus fra det ydre rum, hedder det, i et Laurie Anderson citat i indledningen (s. 3).

Det foreslås i bogen, at video måske kan forstås på grænsen mellem formel-

le visuelle koder og -underkoder som vi kender fra filmmediet, TV-mediet og billedkunsten, og massekulturelle udtryksformer fra rock-scenen, forskellige kunstretninger i 60'erne, samt fra enkeltkunstnere, der overfor en større offentlighed ubemærket har dyrket deres gebet i 60'erne og 70'erne.

Disse tendenser forekommer at løbe sammen med en generation af TV- og rock-babies, en medieteknologisk udvikling og et kommercielt marked. Cocktailen af udtryksfigurer er video. Vi andre ser måske måbende til, og forskningen i massekultur er ikke rigtig klædt på til at forholde sig til fænomenet.

MORTEN ØBERG FREDERIKSEN og LARS MOVIN har gennem et større empirisk arbejde indsamlet et bredt og repræsentativt video-materiale og bearbejdet det såvel i en historisk dimension, som udfra en produktions-, distributions- og konsumtionsmodel.

Det er videofænomenets to hovedgener: musik-video og videokunst, der har forfatterens primære interesse. Disse to genrer behandles hver for sig, efter samme overordnede metodiske model.

Musikvideoens historie gennemgås, fra musikfilmen over TV- og musikshows til den selvstændige musikvideo, som vi kender den i 1980'erne fra TV.

I gennemgangen lægges der vægt på branchens udvikling. Der tages bl.a. udgangspunkt i de kommercielle modpøler Target, Video og MTV, hvor MTV angives at danne model for musikvideoens aktuelle udformning.

I analysen af videoerne, UNDERCOVER (OF THE NIGHT), A VIEW TO A KILL og SLAVE OF THE RYTHME demonstreres, hvordan musikvideoerne på engang overtager filmens og TV's formelle udtrykskoder og omfunktionerer dem, samtidig med, at de analyserede videoer indholdsmæssigt og referentielt bearbejder film og TV som medier. Det vises, at nok er musikvideoerne reklamer for pladeindu-

strien, en formidling af en post-moderne fragmenteret verden, men også en indholdsformel kritisk bearbejdning af medieindustrien selv. Den industri, rock-scenen og musikvideoerne er uløseligt forbundet med.

Forfatterne indkredser derefter videokunsten, hvorved de forstår brugen af video som et specifikt kunstnerisk udtryksmiddel. Videokunsten fremstilles historisk i relation til den billedkunstneriske tradition og i relation til TV- og video-teknikkens udvikling. Den historiske og aktuelle videokunst sammenfattes i en beskrivelse af de forskellige former for videokunstens fremstillingsmåder, som ikke kan siges at være genrer, men forskellige kunstneriske og stilistiske fremstillingsprincipper.

Derefter fokuseres der på de vilkår videokunsten har i forskellige vest-europæiske lande. Det er især de videokunstneriske scener i England, Holland og Danmark, der danner det empiriske grundlag for fremstillingen.

Videokunstens udvikling beskrives som en kunstnerisk reaktion på især TV-mediet i 60'erne, via individuelle og mere spredte eksperimenter med de elektroniske udtryksmuligheder i 70'erne. I 1980'erne er videokunsten karakteriseret ved en fri kombination af udtryksmulighederne fra filmen, TV-mediet og billedkunsten.

De analyserede kunstvideoer er VOGEL-FREI, HISTORIEN OM Y og PERFECT LEADER. Sammenfattende om analyserne konkluderes, at det ofte er den kontrastfulde lyd- og billedrelation i videoerne, der udgør et fællestræk, hvorimod de visuelle udtryksformer er meget forskellige og usammenlignelige.

Specialet er meget velopløst. Det er præget af en journalistisk fremstillingsform og ikke af et akademisk "speciale-sprog". Det efterlader læseren med en række nye og interessante spørgsmål vedrørende videomediet.

(Specialet ikke publiceret, men kan lånes på Odense Universitetsbibliotek).

